

MİLLİYETÇİ HAREKET PARTİSİ
TBMM
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı :
Konu :

/ /200

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milli egemenliğe, millet iradesine ve demokrasiye müdahalelerin ve buna yönelik girişimlerin, darbe süreçlerinin siyasi, sosyal, ekonomik ve hukuki sebep ve sonuçlarının, hukuk ve insanlık dışı kötü muamelelerin tespit edilmesini ve demokrasinin kurum ve kurallarının tesis edilmesi için yapılması gerekenleri belirlemek amacıyla Anayasanın 98'inci, İç Tüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını Milliyetçi Hareket Partisi grubu adına arz ederiz.

Oktay Vural

MHP Grup Başkanvekili
İzmir Milletvekili

Mehmet Şandır

MHP Grup Başkanvekili
Mersin Milletvekili

GEREKÇE

Cumhuriyetimiz milli egemenlik temelinde kurulmuştur. Milli egemenliğin millet iradesiyle tesisi demokratik hukuk devleti anlayışıyla mümkündür. Türk Milletinin iradesini yok sayarak milli egemenliğe demokrasi ve hukuk dışı müdahaleler esasen cumhuriyetimizin yegane dayanağı olan milleti dışlamakta ve güvenini sarsmaktadır.

Cumhuriyetimizi kuran Milli Kurtuluş savaşımızın amaç ve hedeflerini belirleyen Erzurum Kongresinde alınan kararlardan biri şudur: *"Kuva-yi Milliye'yi etkili, milli iradeyi hakim kılmak esastır."* 4 Eylül 1919'da Sivas kongresinde de şu karar alınmıştır: *"Milli iradeyi temsil etmek üzere, Meclis-i Mebusan'ın derhal toplanması mecburidir."*

"Hakimiyet kayıtsız şartsız milletindir." Cumhuriyetimizin temel anlayışını ortaya koymaktadır. Bu ilke 23 Nisan 1920'de TBMM'nin açılması ile hayata geçmiştir ve 20 Ocak 1921'de kabul edilen Teşkilât-ı Esasîye Kanunu ile resmiyet kazanmıştır.

Atatürk'ün 2 Şubat 1923 İzmir'de yaptığı konuşmada milli egemenliğe yaptığı vurgu bu anlayışı ortaya koymaktadır:

"İnsanlar iradesine sahip olabilmek için behemehal egemenliğine malik olmak mecburiyetindedir. Eğer egemenliğini başkasına kaptırmış ise, iradesini uygulama vasıtası elinde değildir."

"Ve yine yüz yüze çıkmıştır ki millet egemenliğe sahip olmadıkça kurtuluş yoktur."

"Efendiler, insanlık daima ve daima birtakım zor kullananların karşısında kalmıştır. İnsanlık bütün varlığını daima bu zor kullananların elinden kurtarmak için sarf etmiştir. Bu zor kullananlar bir milletin egemenliğini elinden zorla almış olmasıdır. İnsanlık bazen bu zorbalıkları yıkmış, parçalamış, asmış ve kesmiştir."

"Arkadaşlar! Egemenlik kayıtsız, şartsız daima ve daima milletin uhdesinde kalacaktır. Milletin egemenliği yüzyıllarca devam eden felaketlerden, fecaatlerden, rezaletlerden sonra başı sonu gelmeyen yumruklar altında ezile ezile hurdahaş olduktan sonra idrak ettiği benliğini kullanarak, fakat çok güçlkle elde edilebilmiştir."

"Ben korkusuz, çekinmeksizin kati olarak ifade ediyorum ki milli egemenliğin değiştirilmesi ve karıştırılması değil, fakat bir kelimesinin, bir noktasının bile, şöyle veya böyle olmasını isteyenler benim gözümde en koyu mürtecidir. Ve böyle adamlara karşı yapılacak şey, bunları parça parça etmektir."

Kurtuluş savaşı yıllarında dahi mücadelenin lider kadrosu askerlerden oluşmasına rağmen karar alma inisiyatifi her zaman sivillerin oluşturduğu Büyük Millet Meclisinde olmuştur. Öyle ki, Cumhuriyetin ilanı ve Mustafa Kemal Paşa'nın ilk cumhurbaşkanı olarak seçilmesinin hemen ardından 19 Aralık 1923'te çıkarılan bir kanunla Meclis üyesi bulunan subayların Meclis çalışmalarına katılması yasaklanmıştır.

Atatürk'ün Minber isimli gazetedeki orduyla ilgili görüşü ise özellikle darbe gerekçesi olarak Atatürk'ü gösteren kesimler açısından ibret vericidir. Atatürk, *"Benim düşünceme göre, kuvvetli bir ordu dendiği zaman anlaşılması gereken manâ, her ferdi, özellikle subayı ve kumandanı, fen ilmi ve medeni âlemin gereklerine göre yetişmiş ve bunlara göre düşünce ve hareketlerini uygulayan ordudur, ordu ise yüksek ahlâkta bir*

heyettir. Şüphesiz ki tek amacı, vazifesi, düşüncesi ve hazırlığı vatani savunmak olan bu heyet, memleketin siyasetini idare edenlerin verecekleri karara göre faaliyete geçer." Özellikle son cümledeki "ordu, memleketin siyasetini idare edenlerin verecekleri karara göre faaliyete geçer" vurgusu silahlı bürokrasinin siyasi iradeye, yani seçilmişlere tabi olması gerektiğini açıkça vurguluyor.

Atatürk'ün bu görüşleri ışığında şu çıkarımı yapmak mümkündür: Elbette Türk ordusu binlerce yıllık bir geleneğin devamı olarak varlığını sürdürmektedir, Türk milleti ordusuna saygı duyar, askeri sever, askerlik mesleğini yüceltir ve onu destekler. Ancak Türk milleti asla ordunun milli savunma dışındaki konularda müdahil olmasını, seçilmiş siyasetçinin askeri bürokrasi karşısında aciz duruma düşürülmesini hoş karşılamaz. Bu anlamda darbelerle muhtıralarla askeri vesayetin milletin iradesi, milletin seçtikleri üzerinde Demokles'in kılıcı gibi sallanmasına da karşıdır.

Ancak bütün bu gerçeklere ve tespitlere rağmen özellikle Türkiye'de çok partili hayata geçtikten sonra kimi zaman siyasetin çözüm üretememesiyle, kimi zaman bazı siyasi partilerin darbeci anlayışları desteklemesiyle, kışkırtmasıyla, kimi zaman basiretsiz tavırlarıyla kimi zamanda askerin mevcut siyasi ortamı bahane göstererek darbeler yapılmış ve bu şekilde demokrasi tarihimiz sık sık sekteye uğratılmış, milletin egemenlik hakkının kullanılması ara rejimlerle yönetilme yoluyla engellenmiştir.

Demokrasi tanımı gereği, yönetim işlevinin halk tarafından yetkilendirilmiş meşru temsilciler tarafından yerine getirilmesidir. Halkın özgür iradesiyle seçtiği temsilciler, halka karşı sorumludurlar. Kendilerini seçenlere hesap verirler ve seçmenleri tarafından başarılı bulunmazlarsa yine demokratik yollarla işbaşından uzaklaştırırlar. Oysa ki, ülkemizde nerdeyse her on yılda bir karşı karşıya kalınan sorun, siyaset dışı unsurların siyasete müdahale etmesi ve bu müdahalelerin demokratik siyasetin doğal akışının mecrasını değiştirmesine sebep olmasıdır. Bu anlamda askerî darbeler, Türkiye'de toplumsal olarak ortaya çıkan taleplerin meşruiyet içerisinde siyasileşerek devlet mekanizmasında yer almasını engelleyen, normal demokratik mekanizmanın işleyişinin temelini teşkil eden süreci sabote eden, milletin egemenliğini meşru temsilcileri yoluyla kullanmasını engelleyen bir geleneği oluşturmuşlardır. Bu durum toplumsal açıdan ülkenin kendi iç dinamiklerini harekete geçirerek sağlıklı bir demokratik sürecini tamamlanmasını mümkün kılacak gelişmelerin de önüne geçmiştir.

Türkiye demokrasi tarihi maalesef aynı zamanda onun kesintiye uğrayışının, muhtıra ve darbelerin talihsiz hatıraları ile doludur. Oysaki darbelerle demokrasilerin sekteye uğratılması, askıya alınması hatta ortadan kaldırılması demokratik hukuk devletlerinde olmaması gereken arizi bir görüntüdür. Ülke yönetimlerinin demokrasi dışı unsurlarla ele geçirilmesi ve sivil iktidarın yerine ara rejimlerin bir darbe ya da muhtırayla birlikte hakim kılınmaya çalışılması o ülke demokrasilerinin olgunlaşmasını ve süreklilik arz etmesini her zaman sekteye uğratır. Siyasi tarihimizde nerdeyse her on yılda bir gerçekleşen, kimi zaman muhtıra, kimi zaman darbe, kimi zaman da postmodern darbe olarak nitelendirilen, demokrasimizi inkıtaya uğratan girişimlerin ülkeye verdiği zararları hep birlikte yaşadık. Parlamenter rejimi yıkmaya dönük bu tür girişimlerin bir daha gerçekleşmemesi için söz konusu darbelerin araştırılması, darbecilerin ve darbe zihniyetinin gerek hukuki gerekse idari olarak soruşturulması bu anlamda büyük bir önem kazanmaktadır. Dünyanın birçok ülkesinde mevcut olduğu kadarıyla veya asgari

ölçüleriyle bile demokratik bir siyasi rejimde yaşamamızı engelleyen, her dönemde kurbanlarına tarifsiz acılar yaşatan ve milletimizde onulmaz yaralar açan darbeler nasıl bu kadar kolay yapılabilir? Neden bizde "darbelere dayanıklı" bir sosyo-politik düzen inşa edilemiyor? Neden darbe tehlikesi, sürekli olarak başımızın üzerinde Demokles'in kılıcı gibi sallanıyor? Eğer bir gün Türkiye bu beladan kurtulacaksa, bunun zemini ne olabilir? Bu sorulara verilecek sağlıklı cevaplar aynı zamanda "Darbelerle hesaplaşıyoruz" söyleminin sağlıklı bir zemine oturtulmasına da yarayacaktır.

Bu demokrasi dışı müdahalelerin gerçekleşmesinden önce toplumsal yapı sürekli olarak tahrik edilmiş, toplumsal farklılıklar kaçınmış, bu yıllarda yaşanan çeşitli siyasi olaylar, çatışma ve terör, Türkiye'nin demokratik gelişmesinin önünde ciddi bir engel teşkil etmiştir. Özellikle oluşan sağ-sol kutuplaşmasında Sovyetler Birliği'nin ideolojik etkisi olmasına rağmen, bu etkiyi büyük ölçüde Türkiye'yi istikrarsızlaştırmak isteyen 'Batılı istihbarat' örgütlerinin yönlendirdikleri de bugün ortaya çıkmış bulunmaktadır.

Bu kapsamda, 27 Mayıs 1960 yılında darbe yapılmış, sonrasında dönemin başbakanı ve iki bakanı asılarak demokrasi tarihimizde onulmaz bir yaranın açılmasına sebep olunmuştur. Arkasından ülkedeki anarşi gerekçe gösterilerek 1971 Muhtırası ve nihayetinde toplumda daha büyük travmalara yol açacak 12 Eylül 1980 Darbesi gerçekleşmiştir. Yine 28 Şubat 1997 yılında tarihe post modern darbe olarak geçen bir darbenin yanı sıra 27 Nisan 2007 yılında da E-Muhtıra olarak adlandırılan demokrasiyi inkitaya uğratma girişimlerine şahit olduk. Bütün bu yapılan darbeler, demokrasimize dönük siyaset dışı müdahaleler daha çok acıya, gözyaşına, demokrasi bilincimizin yaralanmasına neden olmuş, hükümetler cebir, şiddet ya da baskı yoluyla görevden uzaklaştırılmış, millet iradesinin temsil edildiği parlamento fesh edilmiş, demokrasinin vazgeçilmezi sayılan siyasi partilerin uzun süreli siyaset yapmalarının önüne set çekmiş, her defasında yeni siyasal mühendislik projelerine geçit vermek suretiyle partiler arasında da haksız bir rekabete yol açmıştır.

Darbelerin toplumumuzda ve siyasi hayatımızda ne büyük yaralar açtığına dair en iyi örnek hiç şüphesiz 12 Eylül 1980 darbesidir. 12 Eylül 1980 Darbesinde yaşanan travmanın ne boyutta olduğunu görmek için rakamlara müracaat etmek yeterli olacaktır. 12 Eylül Darbesinde, 650.000 kişi gözaltına alındı. 1 milyon 683 bin kişi fişlendi. Açılan 210 bin davada 230 bin kişi yargılandı. 7 bin kişi için idam cezası istendi. 517 kişiye idam cezası verildi. Haklarında idam cezası verilenlerden 50'si asıldı. 71 bin kişi TCK'nin 141, 142 ve 163. maddelerinden yargılandı. 98 bin 404 kişi örgüt üyesi olmak suçundan yargılandı. 388 bin kişiye pasaport verilmedi. 30 bin kişi sakıncalı olduğu için işten atıldı. 14 bin kişi yurttaşlıktan çıkarıldı. 30 bin kişi siyasi mülteci olarak yurtdışına gitti. 300 kişi kuşkuyla bir şekilde öldü. 171 kişinin işkenceden öldüğü belgelendi. 937 film sakıncalı bulunduğu için yasaklandı. 23 bin 677 derneğin faaliyeti durduruldu. 3 bin 854 öğretmen, üniversitede görevli 120 öğretim üyesi ve 47 hâkimin işine son verildi. 400 gazeteci için toplam 4 bin yıl hapis cezası istendi. Gazetecilere 3 bin 315 yıl 6 ay hapis cezası verildi. Gazeteler 300 gün yayın yapamadı. 39 ton gazete ve dergi imha edildi. Cezaevlerinde toplam 299 kişi yaşamını yitirdi.

Bu darbelerden toplumun her kesimi zarar görmüştür, ancak en çok da demokrasinin olmazsa olması sayılan siyasi partiler darbelerin, müdahalelerin muhatabı olmuşlar en büyük yarayı da onlar almışlardır. Bu dönemde pek çok parti gibi Milliyetçi

Hareket Partisi de kapatılmış, MHP ve Ülkücü Kuruluşlar davasında bu millete vatan aşkıyla bağlı olan ülkücü milliyetçi gençlerden kimisi idam sehpalarında can vermiş, kimisi senelerce zindanlarda kalmıştır. 33 duruşmaya sahne olan "MHP ve Ülkücü Kuruluşlar Davası"nda 587 kişi yargılanmış, 220 ülkücünün idamı istenmiş, 9 ülkücü genç idam edilmiştir. Bu anlamda MHP bu darbenin en büyük mağdurudur.

Bütün bu soruşturmalar, idam kararları, ölümler, işkenceler 12 Eylül beş generalin yönetime el koymasıyla sınırlı bir hadise olarak görmüyoruz. İki generali yargılamak 12 Eylül'ü yargılamak demek değildir. Çünkü bütün bunlar askeri, bürokratik pek çok fail tarafından gerçekleşmiştir. Bu nedenle darbelerle hesaplşırken, hesaplşmanın sembolik olmaktan öteye geçmesi için darbeye zemin hazırlayan, darbeyi yapan, darbe zihniyetini sürdüren bütün bir sistemin ve zihniyetin ele alınması kaçınılmazdır.

MHP, milli egemenliğe ve demokrasiye aykırı hukuk dışı müdahaleleri siyasi ve hukuki meşruiyetten yoksun olduğunu ifade etmektedir. MHP'nin kurucusu Sayın Alpaslan Türkeş "En kötü demokrasi en iyi darbe idaresinden daha evladır." Şeklinde demokrasiye bakışını ortaya koymuştur. MHP'ne mensup milletvekillerinin 12 Eylül 1980 darbesi sürecinde yapılan uygulamalar hakkında 13 Ocak 1993 tarihinde TBMM'ne verdiği ve 21 Ocak 1993 tarihinde okunan araştırma önergesinin gerekçesi MHP'nin siyasal duruşunu gayet açık bir şekilde ortaya koymaktadır:

"Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

1980-1983 yılları arasında, yönetim birimleri ile güvenlik araştırma, yargılama yapan birimlerin dönemin başlatılan tüm soruşturma ve yargılamalarında, işkenceler, C-5 işkence barakalarına da feryatlar yükselmiş, bugüne kadar bu dönem araştırılmamış, sorgulanmamış ve sorumlular belirlenmemiştir.

1980 askerî müdahalesi, 11 Eylül 1980 günü dorukta olan anarşiyi, her ne hikmetse, aynı görev, aynı silah, aynı eleman ile 12 Eylül sabahı birden kesivermiş ve işledikleri Anayasa suçunun kılıfını yönetimleri zamanında hazırlayarak, anarşinin ve faili meçhul olayların taraf ve müsebbipleri şunlardır diyerek kamu karşısında, belki de kendilerinden sonra dahi bu suçu işleyebilecekleri, demokrasiyi ihlal ve çiğnemenin kolaylığını sergilemiş ve sivil idare, demokrasi, insan hakları, kişilik dokunulmazlığı ayaklar altına alınmıştır.

Dünyanın her yerinde demokrasi ve anayasanın ihtilalle kesintiye uğratılması suçtur. Ancak, bizde ihtilalle teamül haline getirilmek istidadı göstermiştir.

Biz, bu ihtilal dönemini aralamalıyız. Bu nedenle;

1. Bu dönemde yapılan sorgulamalar sırasında işkenceler yapılmış mıdır?
2. "C-5" adı altında işkence barakaları hazırlanmış ve kurulmuş mudur? Kimler, ne için, nerelerde kurmuşlardır?
3. İşkencelerin ve C-5 işkence barakalarının müsebbip ve faileri kimlerdir? Bugün devletin hangi kademe ve noktalarında dırlar?
4. İşkence iddialarına karşı konsey, zamanın Hükümeti ve ilgili bakanlar ve sıkıyönetim komutanlıkları ne gibi işlem yapmıştır?
5. Bu olaylar sırasında faili meçhul olayların çözümünde ödül, ikramiye, para yardımı veya teşviki yapılmış mıdır?

Bu hususların Yüce Meclis çatısı altında araştırılmasını istiyoruz. Anayasanın Geçici 15 inci maddesi bu araştırmaya yasal engel değildir. Çünkü;

1. Medeni Kanun yönünden;

12 Eylül sonrası suç ve faili araştırmalarında bu kanun yokmuş gibi sınırsız bir şekilde cümle medeni haklar ihlal edilmiş, bu ihlâlin gerekçesi veya varılmak istenen neticesi nedir?

2. Türk Ceza Kanunu yönünden;

Suç izafe edilen kişi yargılanıp aleyhine hüküm tesisine kadar masum kabul edilir. Yargılama organları karşısındaki kişiyi suçlu değil, suç işlediğinden şüphelenilen olarak görür. Bu, kişiye saygıdır. Kişinin, insan oluşundan kaynaklanan haklarına saygıdır.

12 Eylül yönetimi döneminde kişi bu yönüyle masum kabul edilerek mi yargılanmıştır? Yoksa, önce mahkum edilip, sonra mı yargılanmıştır?

3. Ceza Usulü Muhakemeleri Kanunu yönünden de yasal kriterler çiğnenmiştir.

4. Bütün bu işler yürürken suç veya suçlar oluşmuş mudur?

Araştırma talebimize konu 5 ana maddede sıraladığımız hususlar araştırılmalı ve bütün bu hususların cevapları verilmelidir.

Çünkü :

—Dönemde işkenceler, işkenceciler vardı ve bu insanlık suçu, failleriyle araştırılmalıdır.

—Özel işkence barakaları vardı. Kuranlar, kurulması emrini verenler ve yararlananlar araştırılmalıdır.

—Bu işkence suçluları halen yetkili noktalarda sinsice yeni bir ihtilal, yeni bir demokrasi çiğneme özlemi içerisinde faal olup olmadıkları, gelecek nesillere ibret olması bakımından araştırılmalıdır.

—Dönemin sıkıyönetim mahkemelerinin bildikleri gibi, çalışma sistemi ile yasaları aşarak, çiğneyerek verdikleri kararları, yargılama dosyaları araştırılmalıdır.

Çünkü:

a) Bunu işkencelere maruz kalanlar istiyor. Bu istek gök gürültüsünü geçecek boyutlarda ve feryatlar halindedir.

b) Bunu, işkenceye maruz kalanların babaları, anaları istemektedir.

c) Bunu, işkence sonucu devletinden korkan, şüpheye düşen, devletine güvenmek isteyenler istemektedir.

d) Sayın vekil arkadaşlarım, bunu millet istiyor, bunu asil istiyor.

Ben biliyorum ki, tarih denilen tanık, çok hassas bir ses ve görüntü kaydedici edasında her şeyi işlemekte, kaydetmektedir.

Öyleyse, hep birlikte bu tarihi aralayalım. Çünkü tarihi aralamazsak, bizi de, aynı tozlanacak sayfaları arasına atacaktır ve bu tozlu sayfaların her on yılda bir yakılmasına devam edilecektir.

Gelin bu tarihin sayfalarını, bu on yılın sonu yaktırmayalım.

Gelin hep beraber tarih yazalım.

Demokrasinin kendi bünyesinde, problemlerini kendisinin çözeceği Türkiye'ye yelken açalım.

Bu yüz yıl sürse de.

Yukarıdaki konuların tespiti için Anayasa ve İçtüzüğü'nün ilgili maddeleri uyarınca Meclis araştırması açılması hususunda gereğini saygılarımızla öneririz."

MHP Genel Başkanı 3 Nisan 2012 TBMM Grup toplantısında şu tesbiti yapmıştır:

"Bilinmelidir ki, 12 Eylül 1980 ihtilali; öncesi ve sonrasıyla tarafsız, objektif ve sağlıklı bir değerlendirmeye ihtiyaç duyan kara bir dönemin adıdır.

Ve o talihsiz ve cinnet döneminin en büyük zararını görmüş, çilesini çekmiş ve azabıyla yüz yüze kalmışların başında MHP ve ülkücü hareket gelmektedir.”

Özellikle 12 Eylül 1980 darbesi başlatılan bir kovuşturma münasebetiyle siyasetin gündeminde yer almıştır. İşte MHP olarak yargı sürecine müdahil olmuştur. MHP Genel Başkanı bu iradeyi şu şekilde ifade etmiştir: *“Milliyetçi Hareket Partisi son derece haklı ve yerinde bir şekilde, 32 yıl önceki demokrasi karşıtı müdahaleden en çok zarar gören taraflardan birisi olması bakımından, yürüyen söz konusu davaya müdahil olmuştur.*

Zira milliyetçi-ülkücü hareket, 12 Eylül askeri ihtilalinin gerçek anlamda çilesini ve müşkülâtını yaşamış, bunun bedelini de işkencelerle ve idamlarla ağır bir şekilde ödemiştir.

Bahsi geçen konu kapsamında partimizin ve camiamızın herkesten önce ve fazla söyleyecek sözü ve karşılanması gereken hakkı bulunmaktadır.”

MHP genel başkanı Sayın Devlet Bahçeli son olarak 3 Nisan 2012 tarihinde darbelerle ilgili olarak şu tesbitleri ifade etmiştir:

“Türkiye, 1960 sonunda içine girdiği sosyal şiddet ve toplumsal cepheleşmenin doruğunu 1980’den önceki puslu ve kanlı yıllarda yaşamıştır.

12 Eylül ihtilaline giden sürecin parke taşları 1970’li yılların tehlikeli ve tuzaklarla çevrili ortamında döşenmiştir.

Ölümler, kavgalar, kinler, öfkeler sosyal ve toplumsal yapıyı yangın yerine çevirmiştir.

İdeolojik ayrışma gönüllerin, duyguların ve müştereklerin altını oymuş; kurtarılmış mahalleler, işgal edilmiş okullar, bölünmüş şehirler, birbirine hasım kamplarda mevzilenmiş toplumsal kesimler yaşanan faciaların ve felaketlerin özeti olmuştur.

Üstelik 12 Eylül öncesinin Soğuk Savaş şartlarında, Türkiye’nin stratejik pozisyonu, dönemin küresel iki bloğunun karşılaşma arenası ve oyun sahası olması ülkemizin sıkıntıya girmesinde önemli bir rol oynamıştır.

Başkalarının nam ve hesabına çalışan ajan provokatörlerin ektiği fitne tohumları denetimsiz ve kontrolsüz büyüyen habis ur gibi toplum ve devlet bünyesine yayılmış ve tesiri altına almıştır.

Bu nedenle yabancı ve yıkıcı emeller, tezgâhlar, oluşumlar, istihbarat düzenekleri aradıkları imkân ve iklimi kolayca bulmuşlardır.”

MHP’nin 12 Eylül 1980 darbesine karşı duruşu ve bu darbenin mağduru olarak 1993 yılında verdiğimiz araştırma önergesindeki işkenceler, kötü muameleler, yargı sürecine müdahaleler olmak üzere belirtilen hususların da araştırma konusu yapılması siyasi ve hukuki meşruiyetin bir gereğidir. Kaldı ki bu hususların yargı kapsamı dışında bırakılması ancak ve ancak bu muamelelerin üstünün örtülmesine hizmet eder.

12 Eylül 1980 darbesine yönelik bir yargılamanın başlaması ile bu süreç öncesinde 12 Eylül 2010 tarihinde yapılan referandum sonucunda geçici 15. Maddesinin kaldırılmasına yönelik Anayasa değişikliği sürecinde siyasi partilerin tavrı da yine tartışma konusu yapılmıştır. MHP söz konusu Anayasa değişikliğinin esası itibarıyla yargının siyasallaşması, kuşatılması ve gücün vesayeti altına alınması sonuçlarını doğurabileceğini ifade ederek karşı tavrını oluşturmuştur. Öyle ki demokratik bir hak

olarak yapılan Anayasa değişikliğine yönelik ortaya koyduğumuz tavıra karşı maalesef "Hayır diyenler darbecedir." Denmek suretiyle demokrasi dışı bir yaklaşım sergilenmiştir. 12 Eylül 1980 darbesi sonrası 1982 Anayasası için yapılan referandumda Kenan Evren'in "Anayasaya hayır kampanyası açan vatan hainleri!" ifadesiyle 12 Eylül 2010'da yapılan referandumda "Hayır diyenler darbecedir" yaklaşımı arasındaki benzerlik ilginçtir. 1982 yılında Anayasa'ya hayır diyen yüzde 8.5 oyu vatan haini, 2010'da da yüzde 42 oyu da darbeci ilan eden zihniyet esasen ötekileştirici ve baskıcı zihniyetin bir yansıması benzer mahiyette olmuştur.

Esasen günümüzde yargı konusunda yaşanan gelişmeler MHP'nin endişelerin ve tespitlerinin haklılığını ortaya koymuştur.

Münhasıran geçici 15. Madde ile ilgili olarak MHP sadece kaldırılmasının yeterli olmayacağını, 12 Eylül döneminin tüm sorumlularının cezai, mali veya hukuki sorumluluk iddiası ile yargı merciine başvurulabileceğini ve açılacak davalarda zamanaşımı süresinin dava sonrası başlayacağını mümkün kılacak aşağıdaki önergelerle Geçici 15. Maddenin değiştirilmesini istemiştir:

"Madde 25.- Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının geçici 15 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "sürülemez" ibaresi "sürülebilir" şeklinde, "başvurulamaz" ibaresi "başvurulabilir" şeklinde, ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye son fıkra olarak aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"12 Eylül 1980 tarihinden, ilk genel seçimler sonucu toplanan Türkiye Büyük Millet Meclisinin Başkanlık Divanının oluşturulduğu tarihe kadar geçen süre içinde, yasama ve yürütme yetkilerini Türk milleti adına kullanan, Milli Güvenlik Konseyinin, bu dönemde kurulmuş hükümetlerin ve Danışma Meclisinin her türlü karar ve tasarruflarını uygulayan idare, yetkili organ, merci ve görevliler tasarruflarından dolayı yargılanabilir."

"Açılacak davalarda zaman aşımı süresi bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte işlemeye başlar."

"Madde 25.- Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının geçici 15 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye son fıkra olarak aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"12 Eylül 1980 tarihinden, ilk genel seçimler sonucu toplanan Türkiye Büyük Millet Meclisinin Başkanlık Divanının oluşturulduğu tarihe kadar geçen süre içinde, yasama ve yürütme yetkilerini Türk milleti adına kullanan, 2356 sayılı Kanunla kurulu Milli Güvenlik Konseyinin, bu Konseyin yönetimi döneminde kurulmuş hükümetlerin 2485 sayılı Kurucu Meclis Hakkında Kanunla görev ifa eden Danışma Meclisinin her türlü karar ve tasarruflarından dolayı haklarında cezai, mali veya hukuki sorumluluk iddiası ile yargı merciine başvurulabilir."

"Açılacak davalarda zaman aşımı süresi bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte işlemeye başlar."

Bu önergeler kabul edilmemiştir. Bu önergelerin maçı 12 Eylül 1980 darbesinin yargılanmasını mümkün kılacak bir iradenin tesisi edilerek hukuk labirentleri içinde boşlukların ortadan kaldırılması idi. 12 Eylül 1980 darbesine yönelik olarak başlayan yargılama sürecinde geliştirilen savunma işte bu hukuki boşluklara dayanmaktadır. Eğer

Anayasa değişikliği yargılama yönünde somut bir irade koysaydı bu tartışmalar yaşanmayacak ve 12 Eylül 1980 darbesi sürecinin sadece iki şahsa indirgenmesi söz konusu olamayacaktı.

Darbelerden kurtulmak, insan haklarına dayalı demokratik bir rejim kurmak ve kurumsallaştırmak, her şeyden önce demokrasiye inanan bireylerden ve siyaset kurumundan geçmektedir. Darbelere dayanıklı, sağlıklı bir demokrasinin tesisi ise ekonomik, siyasi, ahlaki ve kültürel alanlarda verilecek çok boyutlu ve tutarlı bir mücadeleye bağlıdır. Darbe karşıtı mücadele, tutarlı bir ahlaki ve siyasi bilinçten bağımsız düşünülemez. Bunun anlamı, hangi nedenle ve kime karşı yapılmış olursa olsun, demokrasiye yönelik müdahaleleri reddetmek, demokratik kural ve işleyişi sonuçlarından bağımsız olarak savunmayı öngören bir ahlaki perspektifi yerleştirmektir. Bunun için *“iyi darbe-kötü darbe”* ayrımıyla mücadele etmek zorunludur. 27 Mayıs’ı veya 28 Şubat’ı atlayarak 12 Eylül’ün kurbanlarını anmayı, ya da 12 Eylül’ü atlayarak 27 Mayıs’ı 28 Şubat’ı tercih edenleri suçlamak yerine topyekûn darbelerin karşısında durmak, Her bir darbe yapıcıyı, öteki kurbanlarla yüzleşmelerini sağlamak daha erdemli, daha tutarlı bir yoldur. Bizler kategorik olarak bütün darbeleri gayrimeşru ilan etmeyi mümkün kılacak ahlaki ve siyasi bir duruşu tesis etmek zorundayız. Türkiye’de bugüne kadar başarılamayan maalesef budur. Geçmişi değiştirmek, onun acılarını telafi etmek, darbe ve muhtıraların kurbanlarını veya kaybettiklerini geri getirmek mümkün değildir. Ancak önceki kuşakların yapamadığını yapmak, çocuklarımıza özgür, adil ve insanca yaşayabilecekleri bir hukuk devleti bırakmak mümkündür. Demokratik standartların yükseltilmesi açısından ordu ile siyaset arasındaki ilişkilerin genel çerçevesinin yeniden belirlenmesi ve yönetim işlevinin halkın meşru temsilcileri tarafından yürütülebilmesinin sağlanması zorunludur.

Askeri bürokrasi Türk siyasi hayatını tarih boyunca siyasetin sınırlarını zorlayan ve onun alan genişletmesini engelleyen bir parametre olarak da etkisini göstermiştir. Askerî darbeler, Türkiye’de toplumsal olarak ortaya çıkan taleplerin meşruiyet içerisinde siyasileşerek devlete girdi sağlamasını engelleyen, normal demokratik mekanizmanın işleyişinin temelini teşkil eden süreci engelleyen bir geleneği oluşturmuşlardır. Bu durum toplumsal açıdan ülkenin kendi iç dinamiklerini harekete geçirerek sağlıklı bir modernleşme sürecinin tamamlanmasını mümkün kılacak gelişmelerin de önlenmesi anlamına gelmektedir.

Şüphesiz millet iradesine dayalı demokrasiyi hukuk devleti içinde güçlendirmek iradesini münhasıran asker-sivil ilişkiler kapsamında irdelemek kafi değildir. Gücün millete egemenliği ve millet iradesi üzerindeki baskısının zaman içinde mahiyet değiştirdiği dikkate alındığında demokratik hukuk devletine yönelik tehdit odaklarının ve uygulamalarının da aynı sonucu verebileceği de dikkate alınmalıdır. Nitekim askeri müdahalelerin yönteminin dahi zaman içinde doğrudan ve dolaylı şekilde farklı mahiyetler aldığı görölmüştür. Bu süreçler dikkate alındığında doğrudan askerin yönetime el koyması yanında, askeri gücün sivil yönetime uyarılar yapması, el koyma tehditleri, askeri gücün yargı, sermaye, medya ve siyasi kurum ve kişiler üzerinde oluşturduğu baskı veya vesayet yoluyla sivil yönetimi etkilemesi gibi süreçler demokrasi tarihimizde yaşanmıştır.

Şüphesiz bu noktada elinde gücü olanın, farklı yöntemleri kullanarak millet iradesini demokratik sayılmayan yöntemlerle etki altına alması ve böylece gerçek

anlamıyla millet iradesinin hür ve gerçek biçimde tesisini kontrol altına alması ve yönlendirmesinin demokratik süreçleri dejenere ettiği de açıktır.

Demokrasi içinde ülkeyi yönetmek sorumluluğunu üstlenenlerin de elde ettiği güçle baskı, korku, sindirme yöntemlerinin de demokrasiye zarar verdiği açıktır. Bu kapsamda yargının siyasi gücün etkisi altına alınması, medyanın özgürlüğünün önündeki fiili engeller, demokraside denge ve denetim kanallarının tıkanması, eleştiri ve muhalefet imkânlarının fiili kısıtlanması gibi hususların zikredilmesi mümkündür. Toplumsal tercihlerin oluşmasında son derece önemli olan siyasi ve toplumsal muhalefet ve eleştirilerin şu veya bu şekilde oluşturulan "*korku tüneli*" içine sokulması veya böyle bir algı oluşturmalarının da demokratik sürecin sağlığını etkilediği açıktır. Demokratik hukuk devletinin tam manasıyla tesisi hususundaki eksikliklerin sadece asker-sivil fay hattı üzerinde tanımlaması ve odaklaması yukarıda bahsi geçen uygulama ve anlayışların yeterince gündeme taşınmasını da engellemektedir. Demokrasiyi sadece oy vermek olarak tanımlamak, oy vermeyi de hür tercihlerin ortaya çıkma sürecinden ve demokratik yönetim anlayışından ayırmak mümkün değildir. Sivil idarenin giderek daha otoriter olması, demokratik tercih ve düşüncelerin yeşermesine uygun bir zemin oluşturmamasını görmeyip sadece oyla meşrulaştırılması demokrasinin kökleşmesini ve kavranmasını engellemektedir. "*Darbe gelecektir*" diye halkı korkutarak öbür taraftan demokrat kisvesi altında "*sivil darbe*" olarak nitelendirilecek anlayışların makul ve meşru kabul edilmesi mümkün değildir.

Demokrasiyi sadece araçsallaştırarak "Otoriterleşen bir hükümet, totaliter bir görünüm kazanan iktidar pratiği ve 'ben yaptım oldu' dayatmasını genelleştiren yönetim eğilimi" dünyanın her yerinde ve Hitler ve Mussolini gibi tarihin her döneminde demokratik değerleri ve anlayışı özümsemiş bir idare olarak tanımlanmayacağı açıktır.

Demokrasi üzerinde tehdit oluşturan zihniyetleri yalnızca siyaset dışında aramak ve dikkatleri yalnızca bu yöne çekmek, bu konudaki tarihi tecrübelerimizi göz ardı etmek olacaktır.

Ülkemizin politik geçmişinin bize kazandırdıkları, tehlikenin yalnızca siyaset dışından değil, yanlış siyaset ve demokrasi algısının da en az darbeci zihniyetler kadar demokrasimize zarar verebileceğini işaret etmektedir.

Muhalefetin yaşamasına ve kendisini geliştirmesine imkân tanımayan ve tahammül göstermeyen sistemleri demokratik parlâmenter rejim, bu anlayış sahiplerini de demokrat olarak tanımlamak mümkün değildir.

Bu itibarla demokrasiyi yaşatmanın yolu sadece dış müdahale kanallarını kapatmaktan değil, bunun yanında diğer siyasal görüşleri de dinlemeyi öğrenmiş, farklı düşüncelerine saygı gösteren, onların da haklı olabileceğine ihtimal veren köklü bir demokratik zihniyet dönüşümünden geçmektedir.

Kendi dışındaki tercihleri yok sayan bu siyasal körlüğün de demokratik hayatımıza tıpkı dışarıdan olduğu gibi içeriden de darbe vuracağını artık anlamak ve bilmek gerekmektedir.

Onun için, burada esas olan "ele geçirme" psikolojisinden sıyrılmak, "olursa benim olsun ve benim dediğim olsun" zihniyetinden bir an önce arınmak olmalıdır.

Bütün müdahale arayışları demokratik siyasal sisteme olan güvenin zayıflaması ile artacak ve toplumsal destek bulacak; demokrasiye olan inancın artması ile son bulacaktır.

Bu nedenle milletimiz nezdinde siyasî sisteme karşı duyulan güvensizliğin tohumlarını ekmekten; itici, uzaklaştırıcı, aşağılayıcı tavırlardan kaçınmak siyasetçinin temel görevleri arasında olmalıdır.

Demokrasiye ve millet egemenliğine müdahalelerin siyasal sonuçlar doğurduğu açıktır. Her bir müdahalenin, yapıldığı dönemde ve sonrasında siyasal bir sonuca yöneldiği ve bu siyasal amaçtan da ayrılamayacağı, ideolojik tercihleri doğurduğu açıktır. Darbe ve müdahalelerle siyasi partilerin dayandığı temel siyaset anlayışına karşı toplumsal yöneliş başka aktörlere yöneltilmiş ve bu aktörlerin siyasal dönüşümüne zemin hazırlanmış veya bu dönüşüm amaçlanmıştır. Bu süreçlerde siyasal aktörlerin etkisi ele alınmalıdır. 1960, 1980 ile 28 Şubat süreci gibi darbe ve müdahaleler sonucu oluşan yeni siyasal yapılanmanın doğurduğu sonuçların ve dönüşümün etkisi incelenmelidir.

Darbelerle, muhtıralarla siyaset hayatının oluşturduğu ana mecralar kesintiye uğratılmış, siyasi partilerin tecrübeleri yok sayılmış, halkın tercihleri köklü ve tecrübeli siyasi hareketler yerine konjonktürel partilere yönlendirilmiştir. Böyle bir yapısal gelişme demokrasinin vazgeçilmez unsurları olan siyasi partileri etkilemiş, siyasi partilerin halkla kurumsal ilişkilerinin ve halka karşı sorumluluğunun yerine, daha dar alanda kişisel veya grupsal sorumluluklar etkin olmuştur. Böylesine bir durum, seferber edilen seçmen kitleleri oluşturmaya yönelik bir siyaset anlayışını doğurmuştur.

Darbe ve müdahalelerin ortaya çıkardığı bir diğer sonuçta halk nezdinde doğurduğu mağduriyet algısı ile siyasette haksız rekabete yol açmasıdır. Askeri bürokrasinin siyasi müdahalelerinin mahiyeti bazı siyasi partiler için fırsat oluşturabilmektedir. Nitekim bu algının seçim meydanlarında kullanıldığı ve halkın tepkisel tercihlerine yol açtığı görülmüştür. Böylece oluşturulan bir ortam siyasi rekabeti haksızca etkilemekte ve seçmen tercihleri yönlendirilmektedir. Böylesine bir sonucun son müdahale yöntemleri ile etkili olduğu açıktır. Şüphesiz böylesine bir müdahalenin siyasi tercihleri etkilemek amacıyla yapılıp yapılmadığı hususlarının da irdelenmesi kaçınılmazdır. Ancak bu şekilde müdahalelerin siyasi amaçlarının ortaya konması mümkün olabilecektir. Nitekim 28 Şubat süreci sonrasındaki siyasi yapılanmalar, 27 Nisan sonrasında 4 Mayıs 2007'de Dolmabahçe'de yapılan görüşmeler müdahalelerin ve müdahale girişimlerinin mahiyetini ortaya koyabilecektir.

Demokratik süreç ve yönetim anlayışına yönelik müdahalelerin sadece ülke içinde güç paylaşımı arayışından kaynaklandığını ifade ederken, bu süreçlere dış unsurlarının etkisini göz ardı etmek süreçleri ve sonuçları tam manasıyla sorgulanma sonucu doğurmaz. 12 Eylül öncesinin Soğuk Savaş şartlarında, Türkiye'nin stratejik pozisyonu, dönemin küresel iki bloğunun karşılaşma arenası ve oyun sahası olması ülkemizin sıkıntıya girmesinde önemli bir rol oynamıştır. 1980'de iki kutuplu dünya düzeninde Kuzeyden gelen büyük tehlikeye karşı Türkiye'nin bir siper olarak Batı için bir yararı vardı. Artık Arap baharında, İslam dünyasında; Türkiye, Batı için ancak Ortadoğu petrolü konusundaki ve güneyden gelen tehditler için bir müttefiktir. Bu dış stratejik konumlandırmanın Türkiye'de yer alan güç odakları üzerinde hem aktörleri, hem yöntemi, hem de mahiyet itibarıyla etkisi ele alınmalıdır.

Batıcı bloğun ideolojik ve stratejik tercihlerinin müdahalelerin hem oluşmasında hem de sonuçlarında oluşturduğu etkinin boyutları, milli egemenliğe ve bağımsızlığa dayalı cumhuriyetimizin bu vasıfları da dikkate alınarak incelenmelidir.

12 Eylül 1980 darbesini “*bizim çocuklar*” diyerek algılayan dış çevrelerin uluslararası güç dengesi içinde Türkiye’yi içindeki güçlerle kontrol etme amaçlarının araştırmaya konu süreçlerden arındırmak mümkün değildir. Şüphesiz böylesine bir etkinin zaman içinde hangi aktörler tarafından üstlenildiği de önemlidir. Zamanın ruhu dikkate alındığında uluslararası güç odaklarının Türkiye dengesi üzerinde etkin olma yöntemlerinin mahiyet ve mecra değiştirdiği ifade edilebilir.

Demokrasiye müdahalelerle ilgili olarak ele alınması gereken hususlardan biri de son dönemlerde dava konusu da yapılan çeşitli planların varlığı hususudur. Yargı süreci devam etmekle beraber söz konusu darbe planlarının da araştırma konusu yapılması kaçınılmazdır. Demokrasiye müdahale etmek amacıyla yapıldığı iddia edilen planların ortaya çıkışı Türk siyasetini de etkilemiştir. Sivil siyasete müdahaleye yönelik söz konusu planların ortaya çıkmasının demokratik tercihleri asker-sivil fay hattına yönelttiği ve siyasi bir malzeme olarak kullanıldığı açıktır. Varlığı iddia edilen bu planların hazırlanma süreci ile varlığının ortaya çıkarılma süreci ele alınmalıdır. Demokrasi tarihimizde müdahale ve muhtıraların oluşmasına etkin olan unsurlar ile bunların sonucu ve etkisi somut olarak görünürken, son dönemde söz konusu olan, varsa, ele geçen müdahale planlarını sonuçsuz bırakan sürecin ve buna etken olan hususların tesbiti, demokrasiye müdahalenin olduğu kadar, müdahale girişimlerinin önlenmesini sağlayan sebeplerin ortaya çıkarılmasına yardımcı olacaktır.

Milli egemenliğin ve millet iradesinin demokrasi içinde tecelli etme sürecine müdahaleler konusunda ele alınması gereken hususlardan biri de devletin diğer kurumlarının hukuk düzeninin ve millet iradesini koruma hususunda Anayasa ve kanunlardan kaynaklanan görevlerin ifası hususundaki tavırlarıdır.

Sivil siyaset ve yönetime darbe, muhtıra ve diğer benzeri müdahaleler Türk Silahlı Kuvvetlerini siyasetin içine ve siyasi tartışmaların odağına koyduğu açıktır. Şüphesiz hem ordunun siyasete müdahalesi hem de ordu üzerinden siyaset yapmak TSK’nın milletimiz nezdinde güvenilirliğini zedelemektedir. TSK’nın iç siyasi tartışmaların dışında tutularak ülkemizin güvenliğini sağlama konusunda milletimizin nezdindeki güveni koruması da hayati derecede bir öneme sahip olduğu açıktır. Esasen TSK’nın da bütün bu süreçten gerekli dersi çıkararak, milli egemenlik ve demokrasiye müdahale ile siyasete müdahil olmanın doğurduğu zararlar konusunda bir içsel sonuç çıkardığı da görülmektedir.

Türk devlet felsefesi, milli bütünleşme ve milli demokrasi ülküsüne dayanır. Demokrasi milletin, siyasi, kültürel ve iktisadi yönetime katılması, siyasi, kültürel ve iktisadi hâkimiyetin millete ait olmasıdır. Demokrasinin kökleşmesi ve gerçek anlamıyla milli egemenliğin tesisi ancak ve ancak böylesine bir yapı içinde mümkün olabilir.

Demokrasiye müdahale süreç ve sonuçlarının sağlıklı sorgulanması sonucunda demokratik hukuk devletinin tesisi için şu hususlara dayalı bir siyaset hâkim kılmalıdır:

1. Gerçek hukuk Devleti ve demokratikleşme yönünde siyasî süreç tamamlanamadığı için, siyasî bürokratlar devlet memurları oldukları hâlde, devleti ideolojik ve siyasî egemenlik aracı olarak kullanacak bir statü elde etmişlerdir.

Egemen blok, batıcı hayat tarzını ve batıcı kültür ürünlerini, batının stratejik amaç ve hedeflerini ve projelerini devletin ideolojik araçlarına dayanarak yaygınlaştıracak politikalara dönüştürmüştür. Bu dönüştürme kimi zaman yönetime müdahale ile kimi zamanda yönetime gelenlerin gönüllülük esasına dayalı olarak topluma empoze edilmiştir. Böylece siyasî bürokrasi, ideolojik olarak batılı hayat tarzını benimseyen bir söyleme sahip olmakla beraber, batının temellerini oluşturan dinamiklere karşı, hatta onların oluşumuna fırsat vermeyen bir rol oynamaktadır.

Her şeyden önce millete rağmen Türkiye'ye hükmeden eski-yeni egemen bloğun oluşturduğu anti-demokratik ve gerçek anlamıyla cumhuriyetimizin dayandığı milli egemenlik ve bağımsızlık vasıflarını dejenere eden yapının tasfiye edilmesini sağlayacak ve etkin bir hukuk devletini inşa edecek köklü bir demokratikleşme programı birinci derecede önemlidir. Bireyin tercihlerini ve düşüncelerini savunacak mekanizmaların ve örgütlenme modellerinin oluşması demokratikleşmeyi içselleştirecektir.

2.Türkiye'nin yüzyıldır bocaladığı kalkınma meselesini çözecek, toplumsal enerjisi ile ekonomik potansiyelini harekete geçirecek, böylelikle büyük kalkınma hareketini başaracak yeni bir kalkınma programı uygulamak gerekmektedir. Bu kalkınma programının sahip olduğu kaynaklara, geleneklerine, ekonomik gelişme derecesine, sosyal uzlaşma sistemi içinde değer sistemine, üretime, bilim ve teknolojik gelişmelere ve beşeri zenginliğin niteliğine dayalı olarak uluslararası rekabete yönelmesi gerekmektedir.

3.Türkiye'nin batı karşısında güdümlü-bağımlı ilişkilerini yeniden, temelden ele alarak, batıyla karşılıklılık ve hakkaniyet esasında onurlu bir dışı ilişkiler konseptini inşa etmek gerekmektedir. Bunun yanı sıra Türkiye'nin Avrasya perspektifi etrafında kendi 'tarihsel coğrafyasında' yeni bir dışı siyasete açılımını gerçekleştirmek mecburiyeti vardır.

Bugüne kadar yaşanan darbeler, muhtıralar, demokrasi dışı müdahaleler ülkemize ve milletimize büyük acılar yaşatmış, toplumun her kesiminden insanlar bu müdahalelerin mağduru olmuşlardır. Türkiye'nin bir daha darbelerle karşı karşıya kalmaması için, bu darbelerin toplum ve devlet hayatımız üzerinde meydana getirdiği tahribat ve travmayı ortaya koymak, maddi ve manevi zararların ve hak ihlallerinin bütüncül bir şekilde araştırılması ve gerekli tedbirlerin alınması, müdahalelerin ekonomik, siyasi, ideolojik amaç ve sonuçlarının tesbiti için Meclis Araştırma Komisyonu kurulması amacıyla bu önerenin verilmesi uygun görülmüştür.

GEREKÇE ÖZETİ

Cumhuriyetimiz milli egemenlik temelinde kurulmuştur. Milli egemenliğin millet iradesiyle tesisi demokratik hukuk devleti anlayışıyla mümkündür. Millet iradesini yok sayarak milli egemenliğe, demokrasiye ve hukuk dışı müdahaleler esasen cumhuriyetimizin yegane dayanağı olan milleti yok saymak anlamı taşır.

Askeri darbelerden toplumun her kesimi zarar görmüştür; görev başındaki seçilmiş meşru yönetimler cebren, şiddet yoluyla ve baskıyla yönetimden uzaklaştırılmış, parlamento feshedilmiş, sendikalar, sivil toplum örgütleri, üniversiteler, demokrasinin olmazsa olması sayılan siyasi partiler bu darbelerin ve müdahalelerin muhatabı olmuşlar, sonuçta demokrasi ve hukuk devleti anlayışı büyük yara almıştır.

Bu müdahalelerin gerçekleşmesinden önce toplumsal yapının tahrik edilmesi, toplumsal farklılıkların kaşınması, yaşanan çatışmalar; darbe süreci sonrasında ise işkenceler, kötü muameleler, yargı sürecine müdahaleler, mağduriyetler sürecinin de araştırma konusu yapılması siyasi ve hukuki meşruiyetin bir gereğidir.

Darbeler ve muhtıralar, Türkiye'de toplumsal olarak ortaya çıkan taleplerin meşruiyet içerisinde siyasileşerek devlet mekanizmasında yer bulmasını engelleyen, normal demokratik mekanizmanın işleyişinin temelini teşkil eden süreci sabote eden, özgürlükçü ortamı yok eden, milletin egemenliğini meşru temsilcileri yoluyla kullanmasını engelleyen bir geleneği oluşturmuştur. Bu durum toplumsal açıdan ülkenin kendi iç dinamiklerini harekete geçirerek sağlıklı bir demokratik sürecin tamamlanmasını mümkün kılacak gelişmelerin de önünü kesmiştir.

Ülke yönetiminin demokrasi dışı unsurlarla ele geçirilmesi ve sivil iktidarın yerine ara rejimlerin bir darbe ya da muhtırayla hâkim kılınmaya çalışılması o ülke demokrasilerinin olgunlaşmasını ve kurumsallaşmasını her zaman sekteye uğratmıştır.

Hangi nedenle ve kime karşı yapılmış olursa olsun, demokrasiye yönelik müdahaleleri reddetmek, demokratik kural ve işleyişi sonuçlarından bağımsız olarak savunmayı öngören bir ahlaki perspektifi yerleştirmek gerekir. Bunun için "iyi darbe-kötü darbe" ayırımına karşı çıkmak zorunludur. 27 Mayıs, 12 Eylül, 12 Mart, 28 Şubat ve 27 Nisan arasında tercih yapmak yerine topyekûn darbelerin karşısında durmak daha erdemli, daha tutarlı bir yoldur.

Gücün millete egemenliği ve millet iradesi üzerindeki baskısının zaman içinde mahiyet değiştirdiği dikkate alındığında, demokratik hukuk devletine yönelik tehdit odaklarının ve uygulamalarının da aynı sonucu verebileceği de dikkate alınmalıdır. Nitekim askeri müdahalelerin yönteminin dahi zaman içinde doğrudan ve dolaylı şekilde farklı mahiyetler aldığı görülmüştür. Şüphesiz hem ordunun siyasete müdahalesi hem de ordu üzerinden siyaset yapmak TSK'nın milletimiz nezdinde güvenilirliğini de zedelemektedir.

Demokrasiye ve millet egemenliğine müdahalelerin siyasal sonuçlar doğurduğu açıktır. Her bir müdahalenin, yapıldığı dönemde ve sonrasında siyasal bir sonuca yöneldiği ve bu siyasal amaçtan da ayrılamayacağı, ideolojik tercihleri doğurduğu açıktır. Bu süreçlerde güç odaklarının ve siyasal aktörlerin etkisi ele alınmalıdır.

Demokratik süreç ve yönetim anlayışına yönelik müdahalelerin sadece ülke içinde güç paylaşımı arayışından kaynaklandığını ifade ederken, bu süreçlere dış unsurlarının etkisini göz ardı etmek süreçleri ve sonuçları tam manasıyla sorgulanma sonucu doğurmaz.

Geçmiş değişirmek, onun acılarını telafi etmek, darbe ve muhtıraların kurbanlarını veya kaybettiklerini geri getirmek mümkün değildir. Ancak önceki kuşakların yapamadığını yapmak, çocuklarımıza özgür, adil ve insanca yaşayabilecekleri bir hukuk devleti bırakmak mümkündür ve zorunludur.

Darbelerden kurtulmak, insan haklarına dayalı demokratik bir rejim kurmak ve kurumsallaştırmak, her şeyden önce demokrasiye inanan bireylere, sivil toplum örgütlerine ve siyaset kurumuna ve çok boyutlu ve tutarlı bir mücadeleye bağlıdır.

Bugüne kadar yaşanan darbeler, muhtıralar, demokrasi dışı müdahaleler ülkemize ve milletimize büyük acılar yaşatmış, toplumun her kesiminden insanlar bu müdahalelerin mağduru olmuşlardır.

Bu süreçlerin toplum ve devlet hayatımız üzerinde meydana getirdiği tahribatın ortaya konulması, maddi ve manevi zararların ve hak ihlallerinin bütüncül bir şekilde araştırılması ve müdahalelerle karşı karşıya kalınmaması için gerekli tedbirlerin alınması için Meclis Araştırması yapılması amacıyla bu önerenin verilmesi uygun görülmüştür.